

สมณานามในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐช่วงเวลา พ.ศ. 2523 - 2531

นางวันดี ทองงอก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-413-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017812

117218695

LABELING IN THAI RATH DAILY NEWSPAPER

DURING B.E. 2523 - 2531

MISSIS WANDEE TONG - NGOK

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-413-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

สมญานามในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐช่วงเวลา พ.ศ. 2523 - 2531

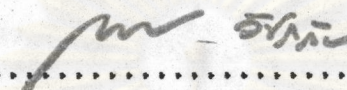
นางวันดี ทองงอก

การสื่อสารมวลชน

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

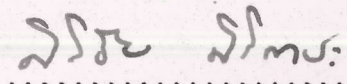

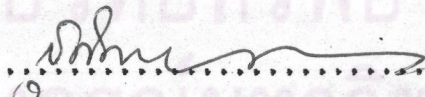
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

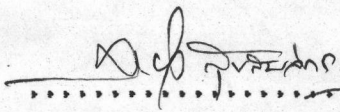

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยเวีเอน กิติวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ สุกัญญา สุกปรรัต)

.....กรรมการ
(นายมานิจ สุขสมจิตร)

วันที่ ท่องออก : สมณานามในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ช่วงเวลา พ.ศ.2523-2531

(LABELING IN THAI RATH DAILY NEWSPAPER DURING B.E.2523-2531)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ, 231 หน้า. ISBN 974-579-413-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในลักษณะการสร้างการใช้สมณานามในหนังสือพิมพ์รายวัน หน้าที่และอิทธิพลที่มีต่อสังคม และต่อปัจเจกบุคคล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์คัวบทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงสัญญาวิทยาในการศึกษาความหมายของสมณานาม ทฤษฎีที่ใช้พิจารณาถึงหน้าที่ของสมณานาม คือ ทฤษฎีตราประทับและแนวคิดเรื่องสื่อมวลชนกับการให้สถานภาพบุคคล นอกจากนั้นแล้วแนวคิดเรื่องการสร้างข่าวของสื่อมวลชนใช้พิจารณาปัจจัยการสร้างสมณานาม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ให้สมณานามกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคล ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักและมีขนาดใหญ่ และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัตถุสิ่งของ และสัตว์ โดยมีที่มาของการกำหนดชื่อจากลักษณะเฉพาะของตัวหนังสือพิมพ์เอง และการแสดงออกของสิ่งที่เป็นอย่าง ที่มาของชื่อที่เกิดขึ้นมีวิธีการสื่อความหมาย จากแนวความคิดส่วนตัวของผู้ตั้งชื่อ ผ่านการใช้ภาษาความเปรียบที่ให้นัยยะแห่งความหมายทั้งแบบตรงไปตรงมาและแบบแฝงที่มีตัวสัญญา หรือตัวอักษรเป็นสื่อกลาง การทำความเข้าใจจำเป็นต้องทราบและเข้าใจแนวคิดของตัวผู้ตั้งชื่อ และบริบทของข่าวที่เป็นสภาพวัฒนธรรมเดียวกันของผู้ตั้งและผู้อ่าน การคงอยู่ของสมณานามแต่ละชื่อจากการวิเคราะห์พบว่าขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1. สิ่งที่เป็นข่าว 2. บทบาทของสิ่งที่ได้รับสมณานาม และ 3. ระยะเวลาของการเป็นข่าว

ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตั้งสมณานามในบริบทของสังคม และปัจเจกบุคคล พิจารณาได้ว่า หนังสือพิมพ์คือ ผู้สร้างผลกระทบตามหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องระมัดระวังภัยให้คนในสังคม และมีอิทธิพลต่อสังคมส่วนรวมในอันที่จะคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบรรทัดฐานของสังคม และเปิดโปงพฤติกรรมเบี่ยงเบนให้เป็นที่ประจักษ์ และมีอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคลด้านการให้ หรือลดสถานภาพบุคคลโดยบุคคลที่เป็นผู้ได้รับผลจากชื่อ โดยตรงยอมรับการให้สมณานามของหนังสือพิมพ์เป็น 2 ลักษณะ คือ ยอมรับแบบไม่คิดโต้แย้ง และแบบไม่เต็มใจมีการต่อต้านอยู่ในตัวเอง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

WANDEE TONG-NGOK : LABELING IN THAI RATH DAILY NEWSPAPER
DURING B.E. 2523-2531. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.SIRICHAI
SIRIKAYA, Ed.D. 231 pp.

The objective of this study is to understand the kinds of labeling created in the dialy newspaper and its duty and influence over the society and the individual.

The qualitative research method is uses in this study to analize the contents in Thai Rath Newspaper and also the data from interviewing the people concerning. Semiological analysis is used in this study to find out the concept of the labeling. Labeling theory and the idea about mass communication and individual status is used to consider labeling creating.

The result from the study is that the newspaper give labeling to the main and vast objective group which are the individuals and also the objective groups, objects and animals, by creating the labeling from the particular character of the newspapers and the performance of the objects become to the news. The labeling is communicated from private ideas of the persons who give the labeling by passing the comparison language that gives the significance of meaning both direct and indirect symbols or letters as the media of communication. Thus, the understanding of signs needs the conceptual idea of the persons who give the labeling and also the context of the news in the culture of those persons and the readers. The maintainance of each labeling depends on the content in the news, the role of the persens or things given the labeling to and the duration of the news.

The impact of the labeling on the society and the indeividuals can be summarized that the newspapers cause the impact concerning the moral of the newspaper. The duty of the newspapers is to protect the people in the society, to keep the proper behavior under the social norm, and to expose nonproper behavior to the society. Besides these the newspapers influence the individuals by increasing or decreasing personal status. Each person recieves the labeling from the newspapers by two ways, willingly accepting and rejecting with resistance.

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในครั้งนี้ ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญเรือน กิติวัฒน์ ซึ่งกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ สุกัญญา สุกบรทัด ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้การสนับสนุนที่แนะมิติต่าง ๆ ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณมานิจ สุขสมจิตร ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรุณาตรวจสอบแก้ไขรายละเอียดของข้อมูลที่ศึกษา และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณและระลึกถึงความร่วมมือในการเข้าถึงข้อมูล และได้รับข้อมูลสำคัญ ๆ จากทัศนะส่วนบุคคลจากนักหนังสือพิมพ์อาวุโสแห่งไทยรัฐ คุณเส้นดี วิริยะรังสฤษดิ์ คุณชูพงศ์ มณีน้อย คุณธงชัย ณ นคร และ คุณวีระพงษ์ ยาวะโนภาษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้ข้อมูลที่มีความกรุณาทั้ง 7 ท่าน พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ คุณเสมิศร สุนทรเวช ร.ต.ไฉน ผ่องสุภา คุณระวี โหลทอง และคุณปิยะพงษ์ ผิวอ่อน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการสนับสนุนด้านข้อมูลความคิดเห็น

เนื่องจากคุณอดุลหนุส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยได้รับในการประกอบการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับมาจากการสนับสนุนอย่างดียิ่งของ คุณโชติ ทักนิยะเวช ผู้วิจัยจึงขอกราบพระคุณในความเอื้อเฟื้อมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณ คุณสุรีย์ คันทะวงศ์ ที่กรุณาช่วยเหลือเรื่องการจัดพิมพ์จนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอถือโอกาสกราบขอบพระคุณบิดา มารดา เพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวัชระ ทองงอก ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา ตลอดจนสนใจและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย..... ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ข
กิตติกรรมประกาศ..... ค
สารบัญตาราง..... ๕
สารบัญภาพและแผนภูมิ..... ๕
บทที่

1. บทนำ..... 1
 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 13
 ปัญหาคำวิจัย..... 13
 นิยามศัพท์..... 13
 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา..... 14
 ข้อเสนอบางประการที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา..... 15
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง..... 16
 ทฤษฎีสัญญาวิทยา..... 16
 ทฤษฎีประทับใจ..... 26
 แนวคิดเรื่องการสร้างข่าวของสื่อมวลชน..... 31
3. ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 35
 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา..... 35
 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 37
 วิธีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล..... 38
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์..... 40
4. ลักษณะทั่วไปของสมณานาม..... 43
 สมณานามที่ให้กับบุคคล..... 43
 บุคคลจากคณะรัฐบาล นักการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร..... 44

บุคคลที่เป็นข้าราชการของรัฐ.....	77
บุคคลนักธุรกิจ.....	86
ผู้ประกอบการอาชีพบันเทิง.....	91
ผู้ประกอบการอาชีพด้านกีฬา.....	94
ชาวต่างประเทศ.....	99
ประชาชนทั่วไป.....	107
สมญานามที่ให้กับสิ่งที่ไม่ใช่บุคคล.....	114
วัตถุ สิ่งของ และสิ่งใด ๆ ที่ไม่ใช่บุคคล.....	114
เหตุการณ์ที่เป็นข่าว.....	116
5. ปัจจัยกำหนดสมญานาม.....	121
ปัจจัยกำหนดที่ได้จากลักษณะเฉพาะของหนังสือพิมพ์.....	121
ลักษณะการรายงานข่าวที่ไม่เป็นทางการ.....	123
ลักษณะเฉพาะที่เป็นข้อจำกัดจากพื้นที่.....	128
ปัจจัยกำหนดที่ได้จากการแสดงออกของสิ่งที่เป็นข่าว.....	130
ปัจจัยกำหนดสมญานามที่เป็นบุคคล.....	130
พิจารณาจากพฤติกรรมหรือการกระทำ.....	131
พิจารณาจากสถานภาพทางสังคม.....	132
พิจารณาจากบุคลิกภาพภายนอก.....	132
พิจารณาจากความอาวุโส.....	132
พิจารณาจากอาชีพ.....	133
พิจารณาจากชื่อ.....	133
พิจารณาจากที่มาหรือภูมิลาเนา.....	133
พิจารณาจากงานที่มอบหมายขณะนั้น.....	133
พิจารณาจากการกระทำในอดีต.....	134
ปัจจัยกำหนดสมญานามที่ไม่ใช่บุคคล.....	138
กำหนดจากลักษณะเฉพาะประจำตัว.....	139

กำหนดจากสัญลักษณ์ประจำตัว.....	139
กำหนดจากลักษณะทางกายภาพภายนอก.....	139
กำหนดจากชื่อเต็ม.....	139
กำหนดจากการแสดงความเป็นเจ้าของ.....	139
กำหนดจากสถานภาพ.....	139
กำหนดจากภูมิลำเนา.....	139
กำหนดจากภาระการกระทำ.....	139
กำหนดจากสถานการณื.....	140
กำหนดจากผลงานในอดีต.....	140
6. การวิเคราะห์ความหมายของสมญานาม.....	141
ขอบข่ายการสร้างความหมาย.....	141
การสร้างความหมาย.....	141
การถ่ายทอดความหมาย.....	149
นัยยะแห่งความหมาย.....	154
การดำรงและการสิ้นสุดของความหมาย.....	159
7. ผลกระทบของสมญานามที่มีต่อผู้ได้รับสมญานาม.....	165
หนังสือพิมพ์ผู้สร้างผลกระทบ.....	165
สมญานามให้สถานภาพบุคคล.....	168
ผลกระทบต่อผู้ได้รับสมญานาม.....	170
ยอมรับแบบไม่คิดโต้แย้ง.....	171
ยอมรับแบบมีการต่อต้านอยู่ในตัว.....	173
8. การสรุปสมญานามในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	178
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	184
บรรณานุกรม.....	185
ภาคผนวก.....	192
ภาคผนวก ก.	193
ภาคผนวก ข.	219
ประวัติผู้เขียน.....	231

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.	การเปรียบเทียบปัจจัยกำหนดที่ได้จากพฤติกรรมเชิงบวกและลบ..... 131
2.	การเปรียบเทียบปัจจัยกำหนดจากบุคลิกภาพภายนอกที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม..... 132
3.	การเปรียบเทียบความหมายของสมญานามที่เกิดจากความหมาย นัยตรง... 155 และนัยประหวัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพและแผนภูมิ

ภาพที่		หน้า
1	สามเหลี่ยมแห่งความสัมพันธ์เชิงสัญญะของ Peirce	19
2	ประเภทของสัญญะของ Peirce	19
3	องค์ประกอบของสัญญะของ Saussure.....	20
4	สัดส่วนของหน้าประจำในไทยรัฐที่ปรากฏสมณนาม	123
5	สัดส่วนของปัจจัยกำหนดสมณนามที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	134
6	องค์ประกอบทางความหมายของ Saussure.....	142
7	การแสดงองค์ประกอบทางสัญญะของสมณนามตามทัศนะของ Saussure.....	143
8	ระดับการสร้างความหมายของ Barthes.....	156
9	การสร้างความหมายที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม	156

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย